ԵՐԱՍՏԱՆ

Պարբերական Լուր

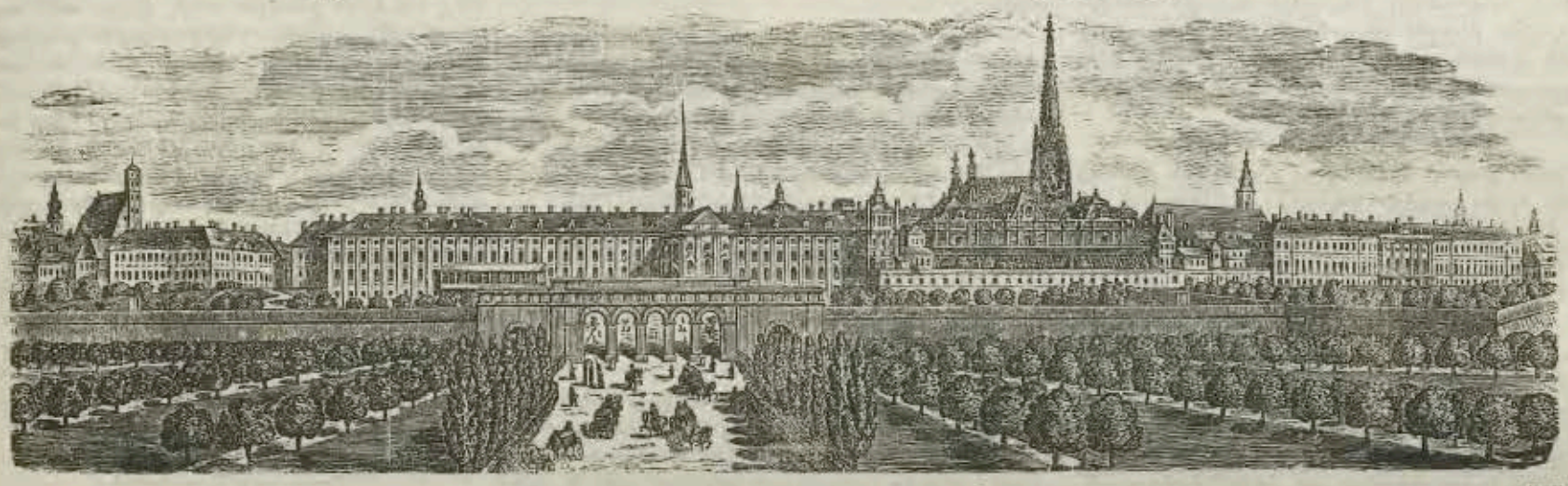

ԹԻՒ 20 — 18 (6) ՄԱՅԻՍ — 1852

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԸՆՍՏՐՈՒ. Ռուսիկամուտքեան խնամուտքիւն մը կը հաստատուի։ Փուռաց կայսրեր պատուոյ դէմ հաստատ հանդէսները։

ԳԱՂԼԻԱ. Բանակագրեր։

ԼՈՆԴՈՆ. Ցիներարտակներ օրինագիր։ Պանիսպի յաջողութեան խնդիրը կը վերջանայ։ Անգլիայի բեռակրաց պակասը։ Աբուսեասէդ հանդիսարանին չէնքը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Պրուսիայ ատաջին խորհրդարանին կարգը։ Բեռնու առաջարկութիւնը կը մերժուի։

ՀԱՅՈՐԱՑ. ՏԻՐՈՒԹԻՒՆ. Ռուսի կայսրը տրպէսը։ Գաղղիական զօրաց նոր քարոզութիւն վրայ լուր։

ԻՏԱԼԻԱՆ. Սահմանադրութիւնը կը վերցուի։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԻՐՈՒԹԻՒՆ. Եգիպտական խնդիրը։ Նաւարանին գործունէութիւնը։ Երկաթուղոյ վրայ խօսք։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. Պիրմանիոյ դէմ պատերազմի պատրաստութիւն։

ԱՄԵՐԻԿԱ. Քարանձաւոց դէմ պատերազմի լուր։

ԻՍԼԱՄԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. ԱԶԳԱՑԻՆ. Բրուսիոյ Բրուսիոյ։ Դ. Ե։

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ. Դիմադրութիւն պատանութիւնը։

ԲՆԱԳԱՏՈՒԹԻՒՆ. Մբիւն եւ մրջնաբիւն։

ԸՆԹՈՒՐ

ԳԻՇԵՐՆԱ, ՄԱՅԻՍԻ 17

ՊՈՒԹԱՖԵԼ. կայսրն անցած ամսոյն 25ին որոշեալ ոստիկանութեան գործքերը նեղքին գործոց պաշտօնարանէն բաժնեց եւ Գրեֆսոր տոքթորեան իշխանութիւն մը հաստատեց, որուն գլուխ գրաւ Յոհաննէս Գեմիեն Ֆիլիպենշդամեան պարապետի տեղակալը։

— Մայիս 10ին Ռուսաց կայսրը պատուոյն համար քաղքիս մէջի գաշտին վրայ մեծ զօրահանդէս մ'եղաւ, որուն համար Վիէննայի շրջանակներէն 45,000ի չափ զինուորներ տեսակ զօրք եկած էին։ Ժամը 10ին քառորդ մնացած Աւստրիոյի կայսրն իր զօրապետներովը հանդէսի դաշտին վրայ եկաւ եւ. զրաց հրամանատարութիւնն առնելով՝ կարգադրեց։ Ժամը 10ին Ռուսի կայսրն իր Կոստանդին որդւովն ու Աւստրիայի կայսերական տան ուրիշ իշխաններով եւ. բազմաթիւ զօրապետներով փառաւորութեամբ զօրաց ժողովուած տեղը հասաւ, որուն դիմացն եկաւ Աւստրիայի կայսրը, զինքն ընդունեցաւ, եւ երիցքը մէկտեղ կարգաւ շարուած գնդերուն առջեւէն անցան, որ ատեն երաժիշտները Ռուսաց ազգային երգը կը հնչեցնէին։ Լրջը բոլոր զօրքն երկու անգամ Աւստրիայի կայսեր հրամանատարութեամբ Ռուսաց ինքնակալին առջեւէն անցնելով՝ իրենց տեղերը դարձան։ Երկրորդ օրը նոյն ինքնակալին առջեւը զինուորական կրթութիւն մ'եղաւ, որուն մէջ նոյն հետեւակ զօրքը կրակով, ատենդամ հարը՝ ձիաւոր զօրքը, եւ վերջապէս թենդանոցներն ալ զանազան պատերազմական գործողութիւնները։ — Դեկտեմբերս կայսրն ամսոյս 11ին դիշերը մայրաքաղաքէս եկեալով՝ 12ին կէսօրը Փրակա հասաւ, հոն Սեբաստիանոզ կայսեր այցելութիւն ընելէն հետեւ՝ դէպ ի Ցիսկրա ճամբայ եղաւ։

ԴԱՂԼԻՈ

Փարիզ, Մայիսի 3։ Լանդրիսիէր, Շանկառնիէ եւ Պլոյ զօրապետները, որոնք դեռ զօրապետութեան պատուով զինուորական ծառայութեան մէջ կը սեպուին եւ իրենց պաշտօնը կ'առնեն, պիտի ասպարէզ առնուն հրամայած ելդումն ընել, եւ եթէ չընկալ. ըլլան՝ զինուորութեան կարգէն պիտի ինկուին։

— Մայիսի 10ին Մանիֆէստը թարգմանեցին զօրապետաց եւ կուսակալաց ընդարձակութիւնը կը հրատարակէ։ Ղոյն օրուան գոյահանդէսը շատ փառաւորութեամբ կատարուեցաւ։ Ժամը 12ին Գահերէց իշխանն եկաւ եւ արքունիները զօրաց քառեռց։ Իր առ հանդեսին համաձայն խոսած ճառին վերջաբանութիւնն առ էր։ Պայանչական արձանները պէտք էր որ նորէն դուս ելլէին, որովհետեւ Պաղդիան դարձեալ ապատ եղաւ։ Ուրեք նորէն առ արձանները, որոնք չէ թէ սոսոր տէրութեանց սպառազինքներն են, այլ մեր անկախութեան նշանակ։ Հանդիսատեսք առ խոսքերը մեծ հաճութեամբ ընդունեցան։ Ա՛ս հանդեսին երկայն նկարագիրը դալ անգամ կու տանք։

— Մայիսի 7ին ժամը 11ին գաղարական զինուորներուն եկեղեցւոյն մէջ Լաբրէնի կայսերական երեւնամեայ տարեդարձը կատարեցաւ։ Եկեղեցին սեւերով գարդարուած էր, մէջտեղը արծիւներով եւ լիագով կայսերական նշանը կը շողար։ Եկեղեցւոյն մէջ փառաւոր շիրիմ կանգնուած էր, որուն վրայ Աւստրէյիոյ տուրը, պատուոյ լեգէոնի շքանշանը, մեծ ու կայսերական գաւազանը դրուած էին։ Ժամը 10½ին Պարիզի եւ Պոլսոյի կարդինալներն ու փարիզի արքեպիսկոպոսը, ծերակուտի, օրէնսդիր ժողովքին եւ տերութեան խորհրդեան անդամները, սպարապետները, 200էն աւելի զօրավարներ եւ 2000էն աւելի պաշտօնական եկեղեցի եկան։ 30 ձեր զօրապետներ շիրիմին շուրջ կոմքը շրջապատած էին։ Ժամը 11ին գահերէց իշխանն եկաւ։ Կայսերական տեղին ուրիշ անդամներն ալ հանդիսին ներկայ գտնուեցան։ Քաղքին արքեպիսկոպոսը պաշտօնը կատարեց։

— Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը կ'ուզէ ծերակուտին նիստերը արձակելի ժողովքին տեսնելի եղեալ ժամանակ երկընցնել, եւ ծերակուտի ժողովքին գործքերը լրմնալին եւեւ՝ եկեղեցի շարի խնդրոյ իրենը տալու դնել, որոնք կայսերութեան նորոգութիւնը կը խնդրեն։

ԱՆԳԼԻԱ

Լոնտոն, Մայիսի 5։ Երեկուան պատգամաւորաց խորհրդեան մէջ նորէն զինուորութեան օրինագրին վրայ խօսուեցաւ։ Գլխաւոր վէճը Գոպանհոգի տարաբերութեան վրայ էր, որն որ կ'ուզէր թէ ատ իրենդիրն առայժմ թող տրուի, մինչեւ որ Ընդհանրական զինուորական զօրութեան վրայ ճիշդ քննութիւն մ'ըլլայ եւ խորհրդ անոյշն առջեւ դրուի։ Ա՛ս առաջարկութեան գործադրելի ըլլալը կը հաստատէր, ըսելով թէ Դաղղիացւոց կողմանէ մեր վրայ յարձակում մը հաւանական ու նուազ կարելի ալ չէ։ Լորտ Ռամբերդն ասոր դէմ ելլելով՝ Դաղղիացւոց կողմանէ, ըսաւ, յարձակում մը շատ կարելի է, զոյն որ պր. Դոպանհոն անկարելի կը հատանի։ Արդէն յառաջադոյն Սիր տէ Լէսի Էվենս ըսած էր թէ միայն 10,000 զօրաց բանակ մը 10 օրուան մէջ հազիւ կրնայ սնգգիական ցամաքն ոտք կոխել։ Եթէ ա՛ս ատոյգ է, մի՞ թէ արդէն բան ընել հարկաւոր չէ՞ քանզի եթէ հրացան ձեռքը մեր երկիրը կոխող ամէն գաղղիացւոյն սէրքէն (եաթաղան) բռնել եւ ատկէ հաքը աւելի բարգաւաքութեամբ վարուելու խոսաւամ առնելով, նորէն ներդրեն ամէն իրկել։ Ա՛ս ամէն բան շատ ուրախական է։ բայց խնդիրն ան է թէ ոչ իրաւունք ունի։ Եթէ մարդիկ զէրք հարկաւոր չէ, նաեւ երկրին վնասակար ալ չէ։ Բայց եթէ դէպք գայ որ անիկա հարկաւոր ըլլայ եւ չդանուի, կրնայ ատ պակասութիւնն՝ երկրին կործանումը հետեւիլ։ Ընդհանրապէս՝ որոնք ինչ զանազան որ ըլլայ՝ խորհրդութիւն կ'ուզեն, պատերազմին կարիքութեան կամ անկարիքութեան ինչ ըլլալը չեն հասկնար։ Դաղղիայի վարիչներուն բնագրութիւնը մը մէջ յայտնեց թէ Դաղղիացի զօրապետներն իրենց ոնէրկրպերի բան մը կը հաստատեն թէ Ընդհանրի հետ պատերազմ մը ծագած ատեն՝ ուրեք պատ մէջ կրնան Լանոնի առջեւ ելլալ։ Ուսաի կառավարութիւնը պէտք է ատ երկու հարեւաց մէջն ընտրել, այս ինքն՝ կամ երկիրն ոտիշէն յարձակուելու վտանգի մէջ ձգել եւ կամ պատրաստութիւն տեսնել։ Ա՛ս խոսքը ժողովականաց վրայ մեծ ազդեցութիւն ըրաւ եւ քուէարկութիւն ըլլալով՝ 85 քուէի դէմ 210 քուէով Դոպանհոն առաջարկութիւնը մերժուեցաւ։

— Հաստատ իմացուած կ'ըսուի որ Պանիսպի յաջողութեան համար ըլլալու վերջին ժողովքը Մայիսի 8ին պիտի՝ որ ըլլայ։ Յաջողութեան խնդիրն արդէն որոշուած է, որովհետեւ Ա՛ս կառավարութիւնի գիծը յանձն առաւ. հաւանօր ստորագրեալ մ'առնելով ի շարս պիւրքարութիւնի իշխանին իր յաջողութեան իրաւունքն հրաժարիլ։ Բայց Շլեզուիգ-Հոլշտայնի հնարաւորութեան խնդիրը դեռ անորոշ մնացած է։

— Ընդհանրի գանձանան գաւառներուն բնակչաց պակսիլը գայլայլեր կը տեսնուի։ Գիւղաց կոմուութիւնը 1841ին՝ 114,448 բնակիչ ունէր, իսկ 1851ին՝ միայն 95,724։ Նոյն կոմուութեան մէջ 1841ին 19,338 տուն կար, 1851ին՝ միայն 16,823։

— Լրաւորներէ հանդիսանին մեծ շէնքը 70,000 ոսկեղինի ծախուեցաւ։ Ա՛ս ամենուն գաղիքը լրմնալէն ետքը, շէնքը շինողները 5 միլիոն 10,000 ոսկեղինի ունէր ատոր։ բայց ժամանակն անցած էր։ Դեռ յոյսի չէ թէ գնողներն ատ հսկայաձեւ շէնքն ինչ բանի պիտի դործածեն։ Կ'ըսուի որ քաղքին շրջակայ ամէրիկն մէկուն մէջ պիտի կանգնեն եւ. ժողովարան զբօսանաց տեղ պիտի շինեն։

ՓԻՐՄԱՆԻԱ

Պրուսէ, Պիրմանիոյ, Մայիսի 6։ Ինչպէս որ մեր 18երորդ թերթին մէջ ծանուցինք, խորհրդանոցին սարին սենեկին մէջ առաջին անգամ հանդիսանին համար թագաւորական առաջարկութիւն մ'եղած, եւ ատ առաջարկութիւնը ժողովքի մը յանձնուած էր։ Այսօր նոյն սենեկին մէջ առաջարկութեան վրայ ընդհանուր քննութիւն եւ

զաւ, եւ թէ ազգութեան առաջարկութիւնը, թէ ասոր նկատմամբ զանազան կողմնակցութիւններէ յառաջ բերուած փոփոխութիւնները մեծ ուշադրութեան ենթակայ եղան։ Ասոնք կոմս պատգամաւորը նոյն խնդրոյն քննութեան մէջ ըսաւ, թէ Ազգային թեկնածուական առաջարկութեան մէջ՝ սահմանադրութեան ընկալած եւ կառավարութեան առաջին կերպին նորոգուելը կը տեսնեմ, մեր Հանձար քաղաքացիներուն կողմէ կը ձգեմ, վասն զի Պրուշի մէջ սահմանադրութիւնն անկարելի է, որովհետեւ ոչ սահմանադրական թեկնածու եւ ոչ սահմանադրական ժողովրդ ունի։ Առաջարկութիւնը 113 քուէի դէմ 181 քուէով մերժուեցաւ։ Ան բանս անմիջապէս հետեւողով թեկնածուին ծանուցանեցաւ։ եւ քիչ մը վերջը պաշտօնէից գահերէցն առաջին անգամ գահերէցին թեկնածու մը գրելով՝ իրեն խնդրուց որ ասոր անունն կանչուելուն՝ Ապրիլի 27ին թեկնածուական առաջարկութիւնն իրեն։ մեկդի ձգուած սենեակս է։

ՀԻՍՈՒՍԻՍ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ

Հիսուս, Մայիսի 4։ Երէկ չէ առաջին օրը Թուսաղ կայսեր երկու որդիքը Մեքսիկէ ու Նիկոլայոս ազգ. իշխանք, պր. Պոլգինիով Հանձայ՝ արտաքոյ կարգի ռուսական դեսպանին եւ ուրիշ բազմաթիւ երեւելի անձանց հետ հոս հասան։ Մեծարուելու հիւրերը Օրէլ ոեղ իւ Պրէդանի ընտրած սիմեւանն իջան, ուր առանձին դեսպանատան անձինքն ու եւրոպական ազգային Ռուսաց անուանց կը ողջունէին։ Նրէկ կայսերական իշխանք իրենց ճանապարհորդակիցներովը Վատիկան գացին, որ Ս. Հաճանայապետը զիրենք վերջերս կերպով ընդունեցաւ։ Նոյնպէս քովերնին եղած անձինքն ալ իրեն ներկայացան։ Ընկէ ետքը կայսերորդիք Ս. Պիտրոսի եկեղեցւոյն գմբեթը, Վատիկանի կամարները, Սէքսանենան մատուռը, Վատիկանի վերնատուները... տեսնելու եկան։ Կայսերազարդեան ճամբորդներն իրիկուան ժամն 9ին լուսընկալով Գոլոսէումի, Հռովմայ ու Ս. Պետրոսի հրապարակներուն ալուր տեսքը վայելեցին։ Պր. Փոմիոր Վիսքոնտի Հռոմական հնութիւնաց քահանայապետական պաշտօնակալը՝ Դալգէլմադէն կայսրազարդեան եւ Տիւրասդիէ հարիւրապետը։ Հռոմայի տեսութիւնը նաեւ Հելլենիստիայի ուղղափառ նահանգներուն մէջ զոյք կը ժողվէ։

ԴՈՍՊԱՆԱ

Գիւրեսթան, Մայիսի 8։ Մեծ գոքան պատոյ յայտարարութիւն մը հանեց, որուն մէջ յայտնիլէն ետեւ թէ այ սահմանադրական սկիզբներդը չեն կրնար երիտասարդ մը կոս ապ, որոյ 1848ին փետրուարի 15ին սահմանադրութիւնը բոլորովին վերցուած, արձակապետական իշխանութիւնը նորէն հաստատուած, ու պաշտօնեաներդը վինակ մեծ դքսին պատասխանատու կը ծանուցանէ։ Ցայսմ ամսոյ օրէնքը նոր քննութեան տակ կը ձգէ՝ որ կարգի կանոնի, բարուց ու հաստատոյ օգուտներուն համար՝ աւելի ճշգիւ օրէնքներ գրուին։ Քաղաքացի պահապանին ամէն տեսչերէն կը վերցնէ։ Պատասխանական իրաւունքներդը կը սահմանէ որ 1847ին եղած հիմնոց վրայ կարգաւորուին։ Տերութեան խորհրդոյն ատեանը մեծապէս կը մեծցնէ, բայց պաշտօնէից խորհրդոյն քարտուղարը բաժնուած, որուն նաեւ իրաւունքներդը զատ օրէնքով մը պիտի որոշուին։ 1849ին Դեկտեմբերի 29ին տրուած հասարակաց մեծ ամենամեկնայ օրէնքը դարձանելու համար պիտի քննութեան։ — Երկրորդ հրամարտակով մը մեծ դքսը Պոսկանայի սահմաններուն եւ Էլպա, Փիանոզա ու Ճիլեօ կղզիներուն վրայ շատ տեղեր եղող զինեալ պահակապանները, իրենց անպուտա բան, վերցուած կը ծանուցանէ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ

Կոնստանդնուպոլիս Ապրիլի 19ին տասնեակ կը գրեն։ Փաշա Լիֆենոին ամսոյս 4ին հոս հասնելով՝ իրեն արուած յանձնարարութիւնաց համաձայն՝ փոխարքային հետ բանակցութիւնը սկսաւ։ Ան խոստացութիւնն նիւթը թէպէտ եւ տարակոյս չկար որ սոյ (կենաց եւ մահու) իրաւանց վրայ էր, ի վերայ այսր ամենայնի զեռ ստոյգ բան մը չէր գիտուեր։ Մէյ մ՝ալ ամենեան զրմամբքին երկեղ հրատարակուեցաւ որ խնդիրը վերջացեր է ու բարձրագոյն Կուսակ եօթը տարուան մը չկայ։ Իսկ գահերեցին Հարտնացուց կայսրը գրած նամակէն յայտնի կը տեսնուի որ վախճանուրիշ բան չէ՝ բայց եթէ բարեկամութեան ու վճառասիրութեան դաշինք մը դնել։ Պիտի խրկեմ ձեզի (նամակին իմաստերն են) ինձմէ անուանած պատգամաւոր մը, որուն վախճանը կրօնական առաջնորդութիւն մը չէ։ իմ հրամանաւս կը խրկուի որ ձեզի իմ ողջոյնս տայ եւ մեր երկու տէրութեանց մէջ բարեկամութեան ու վճառասիրութեան դաշինք դնել։ Դիտէք որ Պիացեալ նահանգաց երկիրը հինգ մէկ ծովէն մէկալ ծովը կը տարածի, եւ Օրէկոն ու Քալիֆոռնիա իրենն է, ուսկից շատ արծաթ, ոսկի ու ամէն պատուական կ՝ելլէ, եւ շրջանաներով 24 բուսան մէջ ձեր երկրագիրն երկիրը կրնայ տարուիլ։ Մեր նաւերէն շատերն ասկից վերջը ամէն տարի դուցէ ամէն շաբաթ Գալիֆոռնիայէն դէպ ի Սանտան նաւարկութիւն պիտի՞որ բնեն։ ան նուէրս ձեր ծովէն պիտի անցնին, ոչ էիսթուութիւնն ու հոգ կրնան ղլխնիք ձեր ծաղիկներդը բերել։ Անոր հանդէպ կը խնդրենք եւ ձեր բարութիւնէն կը յուսանք որ մեր մարդիկներուն ու անոնց ստացուածոց պաշտպանութիւն բնեք։ կը քաղձանք որ մեր ժողովրդը ձեր ժողովրդեան հետ տեւեւտրական յարաբերութիւն մէջ մնայ։ մենք ալ կը ջանանք որ մեր մարդիկներէն մէկը ձեր երկրին օրինաց դէմ ըլլայ։ մեր դիտաւորութիւնները բարի ու խաղաղական են։ վախճանիս՝ վաճառականութեան դաշինք դնել։

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ

ԱԶԳԱՑԻՆ

Երբեմն Երբեմն։

Դ.

ԸՐՏՈՒԱԶԴ հոգին ու սրբութիւնն բաժնուիլ եւոյ՝ քիչ մը զրուանք կը փնտռէր, միտքը խաղաղ ու կիրքն հոգի ըլլալով՝ դանենք խաղաղութիւն գտնելու մը գանել կ՝ուզէր։ բայց ուրիշ բոլորովին տեսաւ։ Մատան իր եղբայրն՝ իրեն ու Ցիրանին գոնոպատի մը ընթացքով դիմեցք գաւառանեն կ՝ուզէ բայց չյաջողեցաւ։ Ընտանեաց ուրիշ ընդ ցաւ, իր տաք ու եռացող խորհրդներուն մէջ մի՞ատեն շփոթած կեցաւ, վասն զի բոլոր իր մեր թիւններդը դրուն վերցուած՝ մեկը մեկալն յարմարելու։ բայց վերջապէս Մուժանին գաւառանեն ուր յարմեց գլեց։ Ա՜հ, ինչ թեղն էր ան։ Ընտանեաց՝ թէ որ նոյն ատեն Մուժանը գոնոբրլոր, կը յոշեր կատ կատ կ՝ըներ։ Բայց գոնոնան Մուժան ատն գացած էր, ինք Տիրոնը գանելով՝ ի մի միոյն բարեկամի, անոր հետ բանն եկեց։ Ինչ բան, ան իրիկուն Մուժան Արատաղեանն ու Լեմիսիան հետ տեսնուի, վասն զի ալ տեսնուելիք չունի։

Նոյն ատեն Մուժան ալ աղբուներկ հանելով կամ տեղեն էլաւ։ Ամենուրդ ալ, բաւ, ձեզի՝ Որոտի Սամիլիանի, եւ հոս ներկոյ գոնուորդներուն, Ամիլիանոյ ապ դեղ կանչն ու երկու ուրիշ զիր խոսքեր, ուանոյ գանգատանոյ շղիան ականջս հնչելով, կ՝ալեմ յայտնել, ձեր դատաստանին առջեւն ալ կ՝ուզեմ հանել։ Երկու վերջիններդը Մէկի դէմ եղած նոսոտիրդ մեծ է բանով, նոսա մահկանացուի մը դէմ կը գոնոնցին, Աբանանդրէն մը բնդ ուրիշ, գոնոնանդ ալ գրեթէ կը բնդ ուրիշ, գանգատանոյ գանգատանոյ գանգատանոյ։ Ամենուրդ ալ ուրիշ ամենայն

պարտաւոր կ'ըլլայ մարդ՝ երբ որ փոխարէն շար կը հա-
ստատեն։ Քու դրդելովդ, Արտաւազդ, ոնիկու չորս-
ցոր նոխտասանեցաւ։ բայց նուէր դուն ոգորելի ձեռքն
ամէն քան յաւելուածեալ, վերջապէս ասկէ ծագած
կուսակը, որուն պատճառը դուն էիր, Ալիւապագին իր
ղղմնելով մեկուսել ցարդ ուսեցան, եւ Մուրատան գե-
ղին նոր եղեռնեալ արէ անցան։ Ահ, ով, չենք կրնար
համբերել, բարկութիւնս խլաւոմբ է, Արամազդին
ասիրեն ալ չենք կրնար ըսել. ով մի յուսոր զմեզ
հայուեցրնելու, Գիտուիւան ադուշնոր չանցնիր։

Լուռցրի եւուս պարպես շալուռնուիլին։ Պ՞ոչ բրիր
միներ հիմա, Ինանիա, կ'ասէին, ինչու գեւ ու շա-
ղարգիին ջոր կուգին առաջ՝ քանի կը կենան ու կը
պարարանու, խարամանի եւ. ի՞նչ, նորին կ'ուզես որ
մեր պատիր նուէրդ։ Քաւանան շանպիդին անդամ մը
գնեցամ Արտաւազդ ին մանին արդեւլ, եւ Պարսկանորը
նենդեցիր։ Արտաշէսին որ։ ոյն պարապանութիւնն հա-
մար ոգել ունիս ձեռքդ, ինչն կը պրուշանաս, ան
մարդ՝ որուն միտքն ու. կամին ապարոնած է. գուցէ
քանուսիլ եամբ ու. գիտութիւնամ կը գործեմ քան.
սեր է ուղիլ միտքդ, պրպտիր մեկը շնարհի ապրանքի
է. ի՞նչ, ասկէ ետքն ալ կ'ուզես զանիկա ոգաստել. ոչ
երբէք, գիտի չկարենաս, ով կարող գիտի չարայ գիտա-
ցիկ։ Հոգը բերանն ալ իրին դէմ պիտի լաւանի, քիչ.
ժամանակին ապատեւանութիւնն ի յան իսեանու ելիսի գոյ.
ոչ, չեզիտեր ոգրանիլին, որ Մասիսին բերանը բաց է ի-
րեն հոմար։։։

Լանք եւ. ուրիշ այսպիսի խոսքեր թիւգոյին եկան
սիանին, Ա՛ռաջեւ։ բայց ինձի անակնկալ բաներ չեին։
Եղիտամ ես գինքը զանեմ, եւ ձեր կոյմանի ըլլան շա-
ղեսոր դարմանն ղանելու. ասիսիմ։ Իսկ գարդ հարկ չկայ
որ ցաւերու մէջ ընկղմիք, յայտնի բան է որ շատ ան-
ուծանելի հանգոյցներ ունի մարդուս ոգորելի կեանքը,
ղրանք ցաւալ երբեք չեկեսար չուակել։ Ահ երանի ինձ է,
եւ. քաղի ինքս աս է, գոնե կամոց ու մեկամով դալաբ
ձեր օրերը Պարկան, եւ Արտաւազդայ կոգրանցուցած
խոսաքս թիւնը ձեր քանը մեկը մեռայ։

Ա՛ուժանին չարած խոսքերն Արտաշէսին ու Սա-
թինեան վրայ մեկմեկ կրան ու բաց շանիթերու պես ինա-
կան. մեկին յատուկուան ուրախութիւնն ուշնայաւ։
Ասուժան ընթիոցքը խլեն դուրս ուղեց. հայրն եսուեւին
գոգոցան ու մեզմ ձայնով մ՚ըսաւ. Ինձի նայէ, Ասու-
ժան, գնա Արտաւազդայ լսէ որ։։։

Ի՞նչ բանմ, հայրցուց Ասուժան, եւ զարատանան
յուսնելով՝ բատնուեցրաւ դնոց. բայց մէյ մ՚ալ երեւ-
ցան։։։

Գ.

Սակեճանանչ գնդէն լցան եկաւ շերաւ, երեք եղ-
բարց որոն ալ սկսաւ։ Ցիրան ոտաւոր դեմքով ու խոս-
ցուած արտով մը՝ Ո՞ւր է, կենդանի չկայ, ըսաւ։ Իսկ
Արտաւազդ իր երկրին Նիգակովը զԱսուժան պատեցը-
նելին եսեւ՝ Աւտրկ մեր վարանի գապանը, ասաց ալ եւ.
ամենուրեն չպրպտեցրաւ։ Ահ անագորանութիւն եղաւ. եր-
կանքին ոնոն եր վարանին։ Ցիրան որչափ որ աս գործը
կը մտածէր նեմ, ներքին սարսափ մը կը զգար, բայց ար-
սաքուստ չեր ուզեր յայտնել. դրնեմ մինչեւ. իրիկուն
Արտաւազդայ հետ անէն հեռաւ. պարաեցաւ. իր սրտին
դարը, ներքին սոսկալի վիրերու ու հոգեւ ուրչեն ելեւ-
ջեւ վրայ՝ ոյքանիք մեռանողաս իրող չէին ասար։ բայց
ի հարկէ պիտի երթար։ Վերջապես Արտաւազդ դիմեր
ասիպելով՝ Ցիրան, ըսաւ, այլ գանդաղիլը պարապ է,
սեռանիցդ թող մի արեւուն երեսը ծածկեց, երեկոս
խաւանն ու անխաւանը հանդչելու. կ'երթանք։ Մենք մին-
չեւ երբ աս մեկին սեգերը, թանգախիտ անտառները
պիտի թափանցեն։ առաջ երթանք, Արտաշէսին, Սա-
թինեան երեւնանք։ գործքերուս ամենեւին կասկած
չունար։ Դանդ, ասոնք յանձիր պէտ՝ գոյնդ փոխուելու.
երեսդ ալաղ. գրանին մը ծածկեց, գոլալու սկսար։ Ար-
դեօք յանցաւոր ես կամ ինչ գինդդ յանցաւորի տեղ կը
դնեւ։ Ցանցուորը Ասուժան է, իր մահուան պատճառ
ինքն է. նոսա անիկա ուզեց մեղի հարուած հասցնել.
գնաց՝ զմեզ Ցրաքիանոսին մատնելու, մեծամիտը՝ գա-
կանարարին ու. մատնելին բացձանդը չկատարեց։ Ղարու-
գործին դլուխը երբեմն գեւ ինչ իր կամքը չկատա-
ռած՝ շարիքը կը կանխէ։ Ի՞նչ, ապառելու էր որ ասեկան
գանգ. ուարաարու խուրբը. յորմոր ժամանակը թիոր
տալու էր. գեւ շարքեցաք, չնա գիտեր որ ժամանակը
թռչելով՝ նեղկոյ յոյլեցութիւններու ալ կրնար յարիշ-
տակել. գեսի մը ոգրոց հոսանքին պես, ոգի մեզ երաշ-
նեցի պես ժամանակը կը փոխէր, զոգած ճամբեն եր-
կեր եւ չիդաստաբ. անոր կարասուն վրայ եղած դրը-
ջումը պատիժ մին է։ Ուրեմն որսի մարդկայ էիր, Ցի-
բան. զուցէ ոն առանն սրտիդ ներքին ուրախութիւնն
ղբացուն երեսիդ վրայ դրի հեղու։ Մի զարհուրիր,
առն հանելու բրանք նեմ՝ Արտաշէսին ոգեիս սիրան ես
կ'տանքեմ, ես դինքը կը հասցնեմ, այնպէս որ մեր
վրայ եւ ոչ փոքր շարութիւն կարդիք մը կարենայ ա-
նենալ, կամ թէ որ ունի նէ, բարդանին մերիէ։ Ես կը
հոգամ որ կենարեցուս թէր փուաբ շարանուսիսի։

Գիտես արդէն, Արտաշէս խնամառն է առանց
ամբարաւանութիւնի, որպէս է առանց խուսա-
թիւնի։ բարկանալու մէջ մարդ, դիտելու մէջ արագ է։
Սիրոյն թիւ դուն հիմնարանք փոխուելու ես, Ցիրան, զը-
ուարթի բրատս ես։ Գիտեմ որ պատերազմի դաշտին մէջ
ամենեն լրաջ դիմուրն ոյ կուգայ սկսելու առաջին
նշանը սեռնելուն կամ ձայնը լսելուն պէս՝ կը սուգունի,
անոր գիտքին վրայ քիչ շատ ապատ որուած երկիրը՝
վատութիւն նդանակ կամ հոմարձակութիւնն պակ-
սութիւն մը չէ. բայց ասիկայ ալ հոս բուսական չէ։
Ուղիկն առ է, Ցիրան, գուն մեկանգ մի դար, Արտա-
շէսին ասելիքը մ՚ելլեր։

Լսաւ. եւ հրան շնորհակալութիւնք գոյին։ Ասիկ
հասակ, լսաւ. Արտաւազդ ան ասեն, դուն գործդդ
գնա, խուզդ հանգարտ, ես մինակամն բան կը շինեմ.
երթամ բարով։

Հիմա բոլոր բանն Արտաւազդ ոյ վրայ մնաց, բանա-
դան յանդուգնորա թիւնն ինչ էր վրան ասա ու, ինչպէս որ
գլխուս որ ոճրարարն ալ ինչն էր։ Բայց գրամենն ապա-
գան վերջին բոպէն հանելն եւեւ դրան եկածն ի-
մացաւ կամ գործքին եւեւ. սիրամնոքը ասեսաւ, չէր
կրնար էս դարձնել։ Ասոյ վրան վճռաւորութիւն մը
դալով՝ Ահ, գլուխ, բաւ, մեկ լեռն ասեր նեռնցի, մե-
ծուզդն մ՚ինկար վրաս։ Ցիրանը քաջալերելու կը ջա-
նայի, հանարձակութիւնու ապահովութիւնն խորհուրդ
եւ. վատահութիւն կու ասի. հիմակ ես ալ սկսայ դա-
դալ. ներս մնալու, Արտաշէսին, Սակ ինկան ասելն
երլելու ասբս յատակ չերթիար։ Ահ, ուր է գօրութիւն
չմնաց։ Շատ ուրիշ դրի կը կարդի վրաս Ցիրանին հետ
խոսած ասենս։ Յաւելի

2. Պէտք է որ խիստ հին համարիւք նուէր մանելու եւ ուսումնասիրելու արուեստը. մանաւանդ որ ոչխարի բուրդն ու այծի մազը միշտ ամենուն առջեւն ըլլալով, քեսիսանալէս ոմանց աս գործածութիւնը մոռնալին կը բերէր։ Ապէն 0. Գլրէն կը տեսնուի որ աս բաները կանանց զբաղմունքն էր։ Եւ ուսումնասիրութեան գալէջ՝ Ղամբրին նոյն ալ ջինին եւգած է, որուն թոռէլ եղբայրը պղնձէ ու երկաթէ պլեւոյ գործիքներ շինելու գործէ էր։ Հոմերոս կը պատմէ որ Դասոսիկայի մայրն իլով ծիրանեգոյն բուրդ կը մանէր։ Ապէն շատ երկայն ատամն՝ մանելու համար կը գործածուէր միայն իբր որոգիտեան մանելու. Ճանապարհը շատ նոր ատամները գտնուած է։ Հին ատեանան գտաստաճաքն (ոստայնանոցութեան գործիքն) ալ շատ պարզ բան մը էր, այս ինքն՝ փայտէ շրջանակ մը ու կ բաւի հաւասար բանելու փայտերով եւ կիսդով։ Ինչպէս որ մինչեւ հիմա Հնդկաստանի եւ Ափրիկէի քանի մը ազգերը կը գործածեն։ Ոստայնանկութիւնէն շատ առաջ, կ'երեւայ որ գանուած ըլլայ իլաղ (եւրէ) շինելու արուեստը. աս բանս անով աւելի կը հաստատուի որ մինչեւ հիմա քանի մը իմաստասէրներ ցեղեր, ինչպէս են Զերբրէշիներն ու Գարմոքիները, իլաղի շինելու կը զբաղին, ուր որ անոր հակառակ ոստայնանկութեան վրայ ամենեւին զգալափար չունին։ Նմանապէս ներկանելու արուեստն ալ խիստ հին ատենները ծանօթ էր, որուն շատ ալ ցոյցեր կան։ Տաք երկիրները մարդիկ իրենց մարմինը ներկելը գեղարուեստի տեղ կը սեպէին, ուր որ ուրիշ տեղեր զգեստի գործածուած նիւթերը կը գունաւորէին։ Ինչուշտ ներկելու արուեստն առաջին անգամ գտնուելուն վրայ շատ զարեր անցնելէն եւոքը եղած տիւ՝ որ բլլայ ծիրանի ներկին գործածութեան մէջ մտնելը, որն որ հինեներուն մէջ արտաքոյ կարգի մեծ բան կը սեպուէր։

3. Ընտանոց մորթին իբրեւ մուշտակ զգեստի համար եւ իբրեւ կաշի ուրիշ բաներու համար գործածելն ալ շատ հին ժամանակներէն սկսած պիտի բլլայ։ Իսկզբան անդ անասնոց մորթին բրդոտ կամ մազոտ կողմը դէպ ի ներս կը դարձնէին եւ դուրս պարձուած կողմն ոսկեզոծութիւնը բանի տեղ չէին դներ. բայց ետքը ասկիկ գղուելով՝ մազերէն կամ բրդերէն կողմը դուրս դարձուցին։ Սակայն ասով գաղջահոտութիւնէն յառաջանալ աւելի շարաղուելով՝ սկսան միջոցներ մտածել մորթին անանկ վիճակի մէջ դնելու, որ այսպիսի ոնհանգստութիւնէ ազատի։ Ընդհանրապէս որ Գրէնլանդացիք միեւնոյն հիմակ իրենց նաւերուն մորթը միրոով կը կապեցնեն ու կ'ոլորեն, եւ ինչպէս որ նուաղ ատոմիանի կերթութիւն ունեցող քանի մը ազգեր նոյն վարուելիքն համար շանտին կը գործածեն, այսպէս ալ կը վարուին հիմա՝ մորթերը մաքրելու համար, մինչեւ որ վերջապէս ծառի կեղեւ, գիստոր (ճաղաք), խոզկաղին (ֆաքտոռ) եւ ուրիշ աս տեսակ նիւթերով սկսան ազատել։ Ինչ եւ իցէ՝ անտարակոյս է որ խոզախորդութիւնն արեւելք գտնուելոյս։

4. Ա՛նելու հիմա գնենք. որոշ բան մը չիդիացուիր թէ արդեւսք ուր եւ որոնք սկսան հայ շինելու. բայց ինչպէս իսկզբան ալ ըսինք, շատ հին ատեններէն սկսած էին ցորենագործներն ուաւերիքի պէս դործածել։ Իսկզբան անդ ցորենահատերը ձգելէն յառաջ եփած ալիւրը՝ կամով կամ ջրով խառնելով՝ տեսակ մը խիստ կը շինէին, կամ անկից կաղամբ ու գաճաճանաբ պուն կ'եփէին։ Ան է միջնեւ հիմնդ Ագիրիկէի հիւսիսային կողմը ճանապարհորդութիւն ընող կարաւաններուն ուտելիքը։ Եւ ուրիշ կարգ մը դարդ հայ չէին գործածեր, եւ անոր համար Հոմայեցիք գիրենք Հնդնելով՝ նիւսակիր (Pulliphagi) կ'ուսուանէին։ Ներկայիս շատ փորձերէն եւոքը գտան ջրով խառնուած ալիւրը խմորել եւ անով մեր հիմնական ունեցած փափուկ, անբնդարար ու գեղեցիկ հայն երեւան եկաւ։

(Պիտի շարունակուի)

ԲՆԱՊԱՏՄԱԿԱՆ

Մրջիւն։

Սոկրատիս ասէն թէ պատուերներէ խնամուելու ծոյլը մրջիւնն կը խրատէ որ անկէ իր պարտքերը սորվի։ Իրաւունքն աս պզտիկ սարսածներուն ժրութիւնն պէս զարմանալի եւ իրենց նախատեսութիւնն պէս մարդուն խրատական բան չկայ։ Բնութիւնն զարդարին մէջ Երրեք արիկակ չիպակիր, նոյն իսկ ամենէն պզտիկ կենդանիներն ալ շատ անգամ մեզի փայլուն սարսաքիներու արիկակ կ'ըլլան։

Մրջիւններու հասարակապետական կեանքը կը վարեն, եւ իրենց սրէնքն ու վարչութիւնն ունին։ Բնասիրաններն թագուոր մը կը նամանի, զոր որ իրենք կը շինեն. եւ սատրիւ շատ գարմանալի է իրենց ջանքն ու ճարտարութիւնը բոլորներին շինելու համար հարկաւոր եղած նիւթերը հոգալու մէջ։ Դանոնք ամէնը մէկ կուռ զանգ ու գնդակներ փարելով հոգերը դուրս կը կրեն, ետքը փայտ, խոտ ու յարդի ծիլեր կը բերեն ու կոյտ մը կը շինեն, որն որ արտաքուստ սնկաթոր բան մը կ'երեւայ, բայց մեզի քիչ մ'որ մանրադիտակներ մէջը գրուելի ատուելու ու կարգաւորութիւնն կը տեսնէ։ Իրենց գրան դարձ դարձ կամ դարձի ներքեւ կամ դարձի ներքեւ ամենայն ճարտարութիւն ունենալով՝ նեղ անցքեր կան, զորոնք կենդանի նոյն պզտիկ քաղաքին ճամբաներն սեպել։

Ամբարանոցներու պատրաստելէն եւոքս կը սկսին աս հնագոյն անասնիկներու զանոնք լեցնել։ Ամէն մէկ մրջիւն զարմանալի փութով մը կու գայ, մէկը պարպ հատիկ կամ սերմ մը, մէկայլ սատկած մեղուի մ'առած։ Իսկ եթէ սատկած քիչ մը կամ ուրիշ իրենց համեմատութեամբ մեծկակ մրջիւնս մը գտնեն՝ շատերը մէկտեղ կը ժողովին ու յոյնը. կ'աշխատին։ Իսկ ինչ որ չեն կրնար տանիլ՝ կ'ուտեն։ Իրենց ամենէն սիրելանն է ցորեն ու գարի, որոնց հատերն ամենաստուգի բանութեամբ կը տանին կամ կը քշեն, եւ վախենալով որ ջրոյց մեջ իրենց սատրերնուն բնակութեան խանգարութիւնն ծրեն, կ'ջուսի մեջ հատերուն ծայրն որն որ բան բարձրերու տեղն է, կը կրծեն։

Ան պրտի ժողովրդեան մէջ իշխանութիւնն չունի թագաւորութիւնը որ ուզածին պէս ասպին անդրեն երթալու։ Մինակ քանի մը մրջիւն դերարկու կամ ոգ դիտուն է. կ'երթան ու զառանցնելու պէտ կը դառնան շատ մը իմաց կու տան։ Ամենայնպէս ամենայն ասը կ'երթան կը մեռնին, կը փոշին ու ամենեւին աշխատութեան չեն նայիր։ Բայց մեզ մէ Երթալու ու մեզ զառանցելու տեսնելու բեմ ոգի մը կը պահեն, ամենն ոչ իրարու իմաց կ'առնեն ու մի եւ նոյն ճամբուն մէջ կու գան կը ժողովին։ Իսկ երբ որ սրան ընդարձակ դուրսի մէջ կ'ըլլայ ան ատեն ամենն ալ ոգոտ են, որ կոգմը կ'ուզեն երթալու։ Իրենց սիրելի կերակուրներէն մէկն ալ է, ծառերու. եւ մանաւանդ խնձորենոյ ու պեղձոյ վրայ զրուելու կամաց ելեւ իրենց եղած մեղրանման հիւթը։ Մրջիւններու միանակ ատ հիւթը կը վերուն ու. մեջնարանելու. եւ. ուրիշ եւեւ չեն ըլլար։

Մրջիւնները գարուն ու ամառ մանրանաւոր աշխատութեան, ու գործունէութեան մէջ կ'ըլլան։ Զմեռը կը հանդչին, իրենց աշխատութեանց արդիւնքը կը փայլեն, եւ ուրիշ միջոցներու պէտ չեն թափիր ու բոլոր ատ եղանակին մէջ գրան չեն ելլար. անոր համար չէ թէ միայն իրենց, հապա ձագերուն համար ալ յատուկ ոգորեն ոգորելն հոգացած պիտի ըլլան։

Զարգերը հաւկիթներնէն եղած ատենին պզտիկ ատաղ հասի մը մեծութիւնն ունին։ Սրանք չորենալու համար տեղերնէն չեն շարժիր ու իրենց կերակուրն ուրիշները կը հոգան ու հաւատար բաժնով կու տան։ Քիչ մը մեծնալէն եւոքս իրենց ձեռնակ խոպակ մը կը շինեն ու անոր մէջ կերակրանոցներ ի՛ առնեն։ Աղբերը ձագերուն ու միջակի մէջ մնալ թիւնը թեւերա եւ կերակրելու հոգեն է՝ ազատին, բայց նոյն ատենն ալ քիչ աշխատութիւն չի՛ զանուիր, ինչպէս որ օդին տարբերութեան կամ պարարութեան, չորութեան կամ խոնաւութեան հոմանման կ'ելնեն ձագերնէն երկրին երեսը կը բերեն ու նորս կը տանին։ Հասարակաբար մանրանէն եւոքս արեւ ատենը կը բերեն կը գնեն։ բայց գիշերը մոռիկապան ու. քիչ մը խոնաւութիւն տեսնուելու պէտ՝ շատ մը մայրերը նորէն արարիկներու բնակութիւնն կը բերեն։

Մրջիւններն ալ մեղուներուն պէս կը ջանան բնակարանին մեջտեղ պարհի։ Անոր համար իրենց պզտիկ գաղութին մէջ երբեք իրարմէ բաժնուած տեղեր կը չունեն. մեկուն մէջ կը բնակին, երկրորդին մէջ պարենին կը պահեն ու. երրորդին մէջ իրենց մեռելները կը գնեն։ Այս պատմութիւնս ալ որ մը հին փիլիսոփաներուն մէջ դուրսի մը միայն նստած ատեն մեկին քովը մրջնոց բազմութիւնն մը տեսնելով մտադրութիւնը կը գրաւի ու. կը սիրտ գիտել թէ ինչ կ'ընեն։ Մրջիւններուն բազմութեան մէջ կը տեսնէ որ մեկերանին մեռած մրջիւն մը գրաշելով կը տանին։ Քայց բազմութիւնը քիչ մը հեռու մրջնարանի մը առջեւ կը հասնի, եւ հոն գրանի մը վարկեանն կենալէն եւոքս՝ տարերիկնոյ բրլնին մրջիւն մը կ'ելլէ, եկողները կը դիտէ ու. ետ կը դառնայ։ Ապար վրայ գրանի մը մրջիւն արդէ կասը մ'ուտած բրլնէն կ'ելլեն ու կը բերեն մեռելը ընկերներուն կու տան։ Ապանք իրենց փորերն ուռեցնելն ետեւ կ'ելլեն կ'երթան։ իսկ մրջնարանին բնակիչները ճանչնալով որ մեռածն իրենց եղբայրներէն է, կ'ուտեն իրենց դերեզմանոցը կը տանին։

Մրջնաբոյծ։

Ա՛ինչուներու մէջ աշխարհաբնակներն կոգնանի ամենէն նշանաւորն է մրջնաբոյծը, որն որ Հնդկաստանի մէջ Ջնոյ ատատի թիշտանին է։ Լատիներն Դեպանկի (Դեպանկի գիտնիկ) կը նամանի, զոր որ ատատ զորս ու պէտի գիտակներով է։ Մարմինը, որն որ մեղ ատը անանշան ատեն կը բազկանայ տար կը վերջանայ։ Գլուխը ատատարակ ու քառանկիւն է ու երկու. շարժական նշիներ ունի ամենքերի ձեւով։ Իր թեւերուն ու ատատին բոլոր ձեռք կը բերէ, որն որ չի թէ ուրիշ կենդանիներու պէս յարձակմամբ կ'որսայ, հապա գուցէ մոնեալով։ Իր բոլոր աշխարհաբնակներ գաբան շինելու մէջ կը ուսնուի, որն որ իրեն իր ապրուստը գտնելու. համար որսած է։ Ան գաղտնի շատ ատաղ կամ փոչի գարձած հողի մէջ կը շինէ։ Գեռնիր ձագերը (կոռնիկ) ձեւով կը փորէ, ու հոն երկայն ատեն կը պահէ որ մէջը գիպուածով մը միջատ մ'ինայ։ Դարձ պէս մը կը բանայ ու անկից կանոնց կանոնց նոյն ձագերուն խառնուր կը ձգ։ ապրանք որոն որոնոյ իրենց միջոց խարանի կոմիեան համեմատ է։ Մրջնաբոյծն աս խոսոյ գլուսոյն կը բանայ, որուն ձեւն աս գարձքիս շատ նման է. մէջի ատոմներն ալ գարձանարի արագութեամբ ու ուշադրութեամբ մը ատոյն ատատարանոցը գուր ի հանէ։ Իսկ երբոր փոսին մէջ մեծ կակ ատաղի հատ ի կամ շատ հոգն մը կը հանդիպի, որն որ կրնայ մինիկած որսին կատ սեռ մ'ըլլալ որ վերջին գարձեալ գոր ատատի, գուցա կը հանէ։

Ատատի մեծ ճարտարութեամբ իր որոգայթը գաբատարելէն եւոքս, գարան մանելով՝ փոսին տակ ամ. շարժ ու ծանրակ կեցած իր որսին կը սպասէ։ Վայ ան միջատին՝ որն որ գիպուածով նոյն փոսին եղերքը գոր. տի։ գիշ ու ատեղ եղբերին իրարու ատատարանոցը յանկարմար հասնելով՝ որսն ոչ վերը կը դարարի։ Մրջնաբոյծ ընտանի մը դարանատեղը կը յարձակուի ու ուսկրն թիւեւ. եղով կամ արագաշարժ ոտքերուն վրանդէն բարձրը ըլլայ, ծանրանաւ դարանատեղը գրան ատատ ունդրն։ մը կը անցնայ, որն որ ճանճի կամ միջոց մը գանոր ատատի կարիսի պէս է։ Ատատ որոշ գարձեալ ձագարին մէջ կ'իյնայ ու միջատը կը բռնէ իր կ'բարկաբար կ'ընէ։ Իսկ երբոր ատատկոչուցած որն իր քիչ պահել չ'ուզեր, եղջիւրներուն վրայ ատատ փանդարար կը նետուի։ Եւ. եթէ որսին բռնուելու ատենը փոսի ատրուած կ'ըլլայ, նոյնն կը շինէ։

Ա՛ղջատ դիմին ատատի ուշխատութիւնն ծանոթ. կէն եւոքս հանգստանան ատենը կու գայ, որան մէջ ի գեղեցիկ կերպարանափոխ իրենը կ'ատնէ։ Ան դի հատար փոս շինելու, հապա հետեւեալ կերպով իրեն դեղեցիկ մը շինէ ատապին մէջ ատդին անցնի կ'ատապարանի ու իրենց նոյն աշխատութիւնէն գարձ ատատ. ըստ ինքով եւ իրենք իրենք հոնատ խարանի թիւրով ի ատապի հատերը գրան ատենելով՝ խոպանի մը մէջ իրարու. Իսկ ատ ատատ ատատանին պատրաստելն ի գեղեցն ատաղանով ցրնելու հատար, մէջի կողմը բարի մատրամ մը կը պատ։ Ան բնակարանին մէջ գեղ բարի կամ երկու ատիս գարձատ կը մնայ։ Աշխատելն ի գեղեցնելու, թիւրեր, մորթեն ու. ամէն բան իր ետեւ բնակարանին ատակը կը իրարու, եւ ինք կիսիսի ի հեւ. ատ. ուրիշ ազգ, ուրիշ իրենց ու իրենց ի՛ առնէ. ու խանձարուրքի պէս բարակ մորթի մը կամ չոլցած գուսի մը մէջ փոսի իրենց ատեն կը տնտնի։ Երբոր նորածին կենդանուն անդամները բարական ու ժատ գրան, մէջի մատատ մնտատանն ու. փոքրի ատաղ գարատանն ատ. Ի երկու ատդանելու կը պատատ ու գարգեն. Երեք դիմ երկոյնութիւն ունեցող անդամ մը ծալք ծալք եղած մորթիներ բարատելով՝ շատ մը ատատ. հինգ ատատատ մեց դիմ ի՛ երկնանոց, ու իր ըստ իրենը՝ գրանը նոյն ատնատի մէջտեղին մէջ պարզի ծալքերով կը ճանչանէին, բան մարմնոյ ատեղի երկոյնութիւն ի՛ առնէ։ Ատատեսով ատատպ մրջնաբոյծը մեծ ու գեղեցիկ օրիորդ (demoiselle կամ libellule) մը կ'ելլայ, որն որ խոպանին ելլելն եւոքս, ատ. Ի բերան, իրենը իր հասած միջոցին վրայ գարատատով՝ անդարձ կը իջնայ ու. եարդ մեկին թիւ. Ելլը իրար գարնելով իր ատատ. թիւեան ատատ կը թիւ։ Մրջնաբոյծն իր ատեղ կենդանիներ գրանի ատ. գարատանի ատ. Ի գրան ատեն բան նոր. գարատ ելլելն ատ. կը թիւ ատատ։ Ի գրան ատեն բան նոր ի՛ երեւայ, ժրութիւն, ատրատատութիւն, ծանրութիւն ու ատատ ատ. թիւն մը գրան կը տրէ։

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԱՎԻԵՆԱ, ԹՒԱՑԻՍ 15

Ամստերտամ	100 ընթացիկ թուղթ	258½	ոսկի.	ֆիորին 2 սոլ
Ընկուսբրկ	100 ընթացիկ ֆիորին	120¼	»	» ½ »
Լիվրոնոյ	300 Դուսկան. լիրա	122	»	» 2 »
Լոնտոն	1 փունտ ոսկերչին	12.25	»	» 2 »
Համբուրգ	100 պանդոյ մարկ	273½	»	» 2 »
Մարսիլիա	300 ֆրանք	147	»	» 2 »
Միլան	300 աւստրիական լիրա	124	»	» 2 »
Փարիզ	300 ֆրանք	147	»	» 2 »
Ֆրանկֆուրտ	առ Մայն 120 ֆիորին	122½	»	» 2 »
Պոլիս	(Մարտի 10)	375—377	փարայ	1 » » 31 »

ՎԻԵՆՆԱ, ՊԱՏՏԱՏԱՆ Ս. ՃԱՏԱՒԻԱՆՑՈՒՆԻ ՎԱՆՔԻ